

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ

про результати відвідування
Київського психоневрологічного інтернату

01.09.2023

м. Київ, 2023

I. ВСТУП

Для виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 01.09.2023 групою НПМ здійснено відвідування Київського психоневрологічного інтернату (далі – інтернат, заклад, ПНІ).

Відвідування здійснювали члени групи НПМ:

Захаров Руслан Бахтіярович, головний спеціаліст відділу реалізації національного превентивного механізму в закладах соціального забезпечення та освіти Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (керівник групи НПМ);

Сидоренко Віта Миколаївна, представник громадської організації.

Загальна інформація.

Заклад знаходиться за адресою: вул. Юнкерова, буд. 37, м. Київ.

Інтернат є стаціонарним інтернатним закладом для соціального захисту, для тимчасового або постійного проживання/перебування осіб чоловічої статі зі стійкими інтелектуальними та/або психічними порушеннями, які за станом здоров'я потребують стороннього догляду, соціально-побутового обслуговування, надання медичної допомоги, соціальних послуг та комплексу реабілітаційних заходів, і яким згідно з висновком лікарської комісії за участю лікаря-психіатра не протипоказане перебування в інтернаті.

Заклад розрахований на 200 ліжок-місць, на день відвідування у ПНІ проживала 191 особа (усі підопічні чоловічої статі). Серед підопічних 16 дієздатних осіб та 175 осіб, визнаних у встановленому законодавством порядку недієздатними (із них 22 особи перебувають під опікою закладу). Серед загальної кількості підопічних 24 особи відносяться до маломобільних груп населення.

Загальна чисельність штату ПНІ складає 128 штатних одиниць, із яких 79 – медичний персонал.

Територія закладу огорожена та доглянута. На території інтернату розташована зона відпочинку, прогулянкове подвір'я.

ПНІ має централізоване водопостачання та автономне опалення, є гаряча вода, температура в житлових кімнатах становить від 24 до 26°C.

На території закладу розміщено шість корпусів: корпус № 1 (двоповерховий адміністративний); корпуси №№ 2 та 3 (житлові, двоповерхові); корпус № 4 (харчоблок та їдальня); корпус № 5 (актова зала) та банно-пральний комплекс.

Будівля інтернату обладнана автоматичною пожежною сигналізацією, ведеться облік наявних вогнегасників, забезпечено їх своєчасне обслуговування. Вікна інтернату не заготовані, наявні схеми евакуації на кожному поверсі.

Працівниками проводиться належне прибирання в спальних кімнатах та приміщеннях загального користування. Забезпечується догляд за ліжковими хворими підопічними: надається допомога у годуванні, здійсненні індивідуальних санітарно-гігієнічних процедур.

Санітарний стан кімнат, постільної білизни та одягу підопічних задовільний.

Приміщення харчоблоку, робочі поверхні та посуд чисті. Неприємні запахи відсутні. Витяжка в робочому стані, приміщення харчоблоку забезпечено гарячою та холодною водою, підігрів води здійснюється електричним бойлером. Харчові продукти зберігаються з дотриманням вимог товарного сусідства та санітарного законодавства. Санітарні книжки працівників кухні не прострочені, медичний огляд пройшли усі.

У приміщенні їдальні облаштовано умивальники з дотриманням норм ДБН В.2.2-18:2007 «Заклади соціального захисту населення» (далі – ДБН В.2.2-18:2007), де є холодна/гаряча вода, а також мило, паперові рушники.

Підопічні забезпечені чотириразовим харчуванням, наявне денне, перспективне та дієтичне меню для підопічних, які його потребують. Проміжки часу між споживанням їжі не перевищують чотирьох годин, останній прийом їжі підопічними організований за дві години до сну.

На день відвідування харчові продукти для приготування страв відповідають меню розкладці. Приготовлені страви відповідають технологічним карткам.

У корпусах є кулери з питною водою та посудом для пиття. Підопічним створені належні умови для проведення дозвілля та проживання. Дозвілля підопічних організовано на першому поверсі спальних корпусів та в актовій залі, де підопічні мають можливість переглядати телебачення.

Маломобільні підопічні мають змогу за допомогою медичного персоналу переміщатися по території інтернату та проводити час на свіжому повітрі.

Підопічні, що на момент відвідування знаходились в інтернаті, легко ідуть на контакт, позитивно реагують на членів групи НПМ.

Групою НПМ було проведено конфіденційне спілкування з 46 підопічними, скарг від них щодо неналежного поведіння з боку адміністрації та персоналу інтернату не надходило.

Використання та облік особистих коштів підопічних організовано відповідно до Порядку використання сум пенсій (щомісячного довічного грошового утримання) та/або державних соціальних допомог, нарахованих відповідно до законодавства дітям-сиротам, дітям, позбавленим батьківського піклування, недієздатним особам та особам, цивільна дієздатність яких обмежена, які є вихованцями/підопічними дитячих будинків-інтернатів, психоневрологічних

інтернатів, затвердженого наказом Міністерства соціальної політики України від 17.08.2018 № 1173.

Підопічних забезпечено індивідуальним одягом відповідно до розміру та сезону. Видача та списання одягу і білизни здійснюється відповідно до вимог наказу Міністерства соціальної політики України від 19.08.2015 № 857 «Про затвердження Мінімальних норм забезпечення предметами, матеріалами та інвентарем громадян похилого віку, інвалідів та дітей-інвалідів в інтернатних установах та територіальних центрах соціального обслуговування (надання соціальних послуг) системи соціального захисту населення».

До посадових інструкцій медичного персоналу окремим пунктом внесено обов'язок дотримуватись вимог статті 10 Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання.

На інформаційних стендах інтернату наявна інформація про права і обов'язки підопічних, адреси і контактні дані посадових осіб, у тому числі Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, до яких підопічні та персонал можуть звернутися у разі порушення їх прав.

Закладом налагоджена співпраця з місцевим центром з надання безоплатної правової допомоги відповідно до статті 14 Закону України «Про безоплатну правову допомогу».

ПНІ налагодив співпрацю з благодійними та волонтерськими організаціями, від яких отримує гуманітарну допомогу, що обліковується та використовується на потреби підопічних. Пенсії підопічні витрачають для задоволення власних потреб.

Усі підопічні забезпечені медичним обслуговуванням у повному обсязі.

Проведення оглядів лікарською комісією за участю лікаря-психіатра з метою вирішення питання подальшого перебування підопічних в інтернаті або щодо можливості перегляду рішень про недієздатність проводиться на підставі заяви від опікуна або законного представника. У період з 2020 по 2023 рік інтернатом було направлено 1 підопічного на медичну комісію щодо поновлення дієздатності останнього.

В інтернаті наявна ліцензія на провадження господарської діяльності з медичної практики. В ПНІ наявна медична частина, де зберігається медична документація підопічних, є процедурний кабінет та кабінет медичного персоналу.

В інтернаті облаштовано стоматологічний та масажний кабінети, а також є перукарня.

Під час огляду наявних у закладі медичних препаратів не виявлено ліків з простроченим терміном придатності. Медичні препарати зберігаються у холодильниках або в спеціально обладнаних шафах.

Інтернатом здійснюється організація надання вторинної медичної допомоги, організовано щорічний комплексний медичний огляд підопічним. Декларації з сімейним лікарем укладено усіма підопічними.

Усі особи з інвалідністю мають індивідуальні програми реабілітації осіб з інвалідністю, які відповідають вимогам наказу Міністерства охорони здоров'я України від 08.10.2007 № 623 «Про затвердження форм індивідуальної програми реабілітації інваліда, дитини-інваліда та Порядку їх складання». Таким особам забезпечено проведення психологічної реабілітації та соціальної реабілітації.

Усі підопічні забезпечені засобами технічної реабілітації (кріслами колісними, ходунками, тростинами) у повному обсязі.

У закладі наявне приймально-карантинне відділення, до якого розміщуються під час влаштування до інтернату підопічні на 14 днів для подальшого спостереження відповідно до норм ДБН В.2.2-18:2007.

Згідно із журналом реєстрації тілесних ушкоджень у період з січня по липень 2023 року зафіксовано 27 випадків отримання підопічними тілесних ушкоджень, які не пов'язані із застосуванням до останніх фізичного насильства з боку адміністрації інтернату.

Протягом 2023 року у лікарні помер 1 підопічний, причина смерті двобічна пневмонія.

Попередні зауваження.

Попереднє відвідування НПМ здійснено 15.09.2022. За результатами попереднього відвідування НПМ виявлено порушення:

права на життя;

права на гідні умови проживання;

права на охорону здоров'я та медичну допомогу;

права на отримання інформації про свої права та обов'язки;

прав осіб з інвалідністю та маломобільних осіб;

права на професійну правничу допомогу.

За результатами попереднього відвідування НПМ вносились пропозиції:

1. Київській міській військовій адміністрації:

1.1 Забезпечити контроль за додержанням прав підопічних Київського психоневрологічного інтернату.

1.2 Забезпечити організацію (ініціювання) проведення перевірки за наведеними фактами порушень та недоліків у діяльності Київського психоневрологічного інтернату, профільних підрозділів Київської міської військової адміністрації.

1.3 Забезпечити приведення у відповідність до вимог наказу Міністерства внутрішніх справ України від 09.07.2018 № 579 «Про затвердження вимог з питань

використання та обліку фонду захисних споруд цивільного захисту» приміщення, яке використовується для укриття персоналу та підопічних інтернату.

1.4 Забезпечити приведення приміщення інтернату у відповідність до національних та міжнародних стандартів, а також облаштування безбар'єрного фізичного оточення в інтернаті відповідно до вимог ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд» (далі – ДБН В.2.2-40:2018).

2. Київському психоневрологічному інтернату спільно з профільними управліннями Київської міської військової адміністрації, центром зайнятості, центром з надання безоплатної вторинної правової допомоги, АТ «Укртелекомом»:

2.1 Забезпечити проведення оглядів лікарською комісією за участю лікаря-психіатра з метою вирішення питання подальшого перебування підопічних в інтернаті або щодо можливості перегляду рішень про недієздатність.

2.2 Забезпечити наявність актуального клінічного протоколу «Екстрена медична допомога: догоспітальний етап», затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України від 05.06.2019 № 1269

2.3 Забезпечити укомплектування вакантних посад інструктора з працетерапії та психолога.

2.4 Забезпечити організацію взаємодії з центром з надання безоплатної вторинної правової допомоги та доведення інформації до відома підопічних закладу.

2.5 Забезпечити належне ведення первинної облікової документації відповідно до форм, затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 14.02.2012 № 110.

2.6 Забезпечити реалізацію права підопічних на приватність під час здійснення санітарно-гігієнічних процедур.

2.7 Забезпечити підопічних твердим інвентарем у повному обсязі.

За результатами опрацювання звіту заклад поінформував Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини про виконання наданих рекомендацій, а саме:

частково забезпечено контроль за дотриманням прав підопічних Київського психоневрологічного інтернату;

частково приведено у відповідність до вимог наказу Міністерства внутрішніх справ України від 09.07.2018 № 579 «Про затвердження вимог з питань використання та обліку фонду захисних споруд цивільного захисту» приміщення, яке використовується для укриття персоналу та підопічних інтернату;

приміщення інтернату приведено у відповідність до національних та міжнародних стандартів, а також облаштування безбар'єрного фізичного оточення в інтернаті відповідно до вимог ДБН В.2.2-40:2018;

організовно огляд лікарською комісією за участю лікаря-психіатра з метою вирішення питання подальшого перебування підопічних в інтернаті або щодо можливості перегляду рішень про неієздатність;

забезпечено укомплектування вакантних посад інструктора з працетерапії та психолога;

забезпечено взаємодію з центром з надання безоплатної вторинної правової допомоги;

забезпечено належне ведення первинної облікової документації відповідно до форм, затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 14.02.2012 № 110;

забезпечено права підопічних на приватність під час здійснення санітарно-гігієнічних процедур;

забезпечено твердим інвентарем підопічних у повному обсязі.

II. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права на життя та безпеку (стаття 27 Конституції України).

1. Підвальне приміщення інтернату, у якому розташоване укриття, не розраховане на перебування в ньому підопічних та персоналу закладу, не приведене у готовність до використання за призначенням відповідно до Вимог щодо утримання та експлуатації захисних споруд цивільного захисту (далі – Вимоги), затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 09.07.2018 № 579.

Укриття закладу у порушення пунктів 1, 2 та 3 частини 1 розділу VII Вимог не може експлуатуватись в якості захисної споруди. Зокрема, в укритті немає захисно-герметичних дверей, відсутні системи вентиляції, опалення та каналізації, що свідчить про відсутність у сховищі нормальних умов життєдіяльності підопічних. В укритті відсутні ліжка, на яких можуть бути розміщені ліжкові хворі.

Зважаючи на викладене, укриття закладу не підготовлено для його належного використання в умовах воєнного стану та, як наслідок, не захищає та не забезпечує безпеку підопічних під час їх перебування в його приміщеннях.

Порушення права на достатній життєвий рівень (стаття 48 Конституції України).

2. У порушення норм ДБН В.2.2-18:2007 фактична норма площі на одного підопічного в окремих кімнатах закладу на день відвідування складала від 4 до 6 м², тоді як має бути не менше 8 м².

3. У приміщенні інтернату не додержано вимог безбар'єрності, відсутні бічні поручні пандуса, який розташований біля харчоблоку, що не відповідає вимогам ДБН В.2.2-40:2018.

4. У житлових кімнатах інтернату відсутні кнопки виклику персоналу. У разі виникнення потреби у медичній допомозі у ліжкових хворих мешканців виникає проблема із запрошенням медичних працівників.

Порушення права на охорону здоров'я та медичну допомогу (стаття 49 Конституції України, статті 283, 284 Цивільного кодексу України).

5. При отриманні лікарських засобів, що закупаються за рахунок бюджетних коштів, на упаковки лікарських засобів не нанесено спеціальне позначення – штамп червоного кольору з написом «Бюджетна закупівля» відповідно до вимог наказу Міністерства охорони здоров'я України від 16.07.2012 № 534.

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ

1. Київській міській військовій адміністрації вжити невідкладних заходів щодо усунення наведених порушень прав осіб, яким надаються соціальні послуги зі стаціонарного догляду, а також причин та умов, що сприяють таким порушенням, їх недопущення у подальшій діяльності Київського психоневрологічного інтернату.

2. Київському психоневрологічному інтернату забезпечити:

контроль за додержанням прав підопічних;

облаштування укриття з урахуванням вимог чинного законодавства;

дотримання норм житлової площі на особу;

облаштування корпусів відповідно до норм ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд»;

облаштування житлових кімнат, у яких проживають ліжкові хворі, кнопками виклику персоналу;

нанесення при отриманні лікарських засобів, що закупаються за рахунок бюджетних коштів, на упаковки лікарських засобів спеціальне позначення – штамп червоного кольору з написом «Бюджетна закупівля».

Додатки: фотоматеріали – на 5 арк. в 1 прим.

Керівник групи НПМ

Головний спеціаліст відділу реалізації національного превентивного механізму в закладах соціального забезпечення та освіти Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини

Руслан ЗАХАРОВ

Додаток: фото до звіту

